

Crna Gora

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

ČETVRTI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period jul - decembar 2015.

Podgorica, februar 2016.

SADRŽAJ:

UVOD	3
1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napredak ostvaren u pregovorima	3
1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu	4
1.2. Pregovori u 23. i 24. poglavlju.....	5
2. Strateški dokumenti i izvještaji	5
2.1. Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) za period 2015-2018.	5
3. Politički dijalog s Evropskom unijom	5
4. Dokumenti Evropske unije o napretku Crne Gore u pristupnom procesu	13
Zaključak.....	19

UVOD

Četvrti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul - decembar 2015. rezultat je obaveze informisanja Skupštine od strane Vlade Crne Gore na osnovu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracija Crne Gore u Evropsku uniju, koja je usvojena 27. XII 2013. U tački 12, podtačka 8 Rezolucije, definisano je da „Skupština Crne Gore tokom redovnih zasijedanja, na sjednicama kojima prisustvuje ministar vanjskih poslova i evropskih integracija, razmatra polugodišnje izvještaje o toku evropskih integracija.“

Četvrti izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, odnosi se na period od 1. VII 2015. do 31. XII 2015. Crna Gora je u navedenom izvještajnom periodu nastavila sa dosadašnjom dinamikom pregovaračkog procesa, otvorivši dva dodatna pregovaračka poglavlja i zaokruživši ukupan broj otvorenih poglavlja na 22.

Nastavljen je pozitivan kontinuitet u dijalogu Crne Gore s državama članicama Evropske unije i ostalim evropskim partnerima, u okviru ustanovljenih formata komunikacije, posredstvom bilateralnih konsultacija i instrumenata za realizaciju ekspertske podrške. Sprovedene su i dalje aktivnosti s ciljem javnog promovisanja sadržine i ciljeva pregovaračkog procesa i unapređenja njegove ukupne transparentnosti - oganizovanjem javnih debata, posredstvom sadržaja plasiranih na sajtu za informisanje javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji (www.eu.me), kao i posredstvom raspoloživih društvenih mreža.

1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napredak ostvaren u pregovorima

23-24. VII 2015. u Podgorici je održan **I sastanak Zajedničkog odbora između Crne Gore i Republike Srbije za primjenu Sporazuma o saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Srbije u kontekstu pristupanja Evropskoj uniji**, koji je stupio na snagu 23. IX 2014. Na sastanku je razgovarano o dosadašnjoj i daljoj saradnji dvije države u kontekstu pristupanja EU i razmijenjena su mišljenja i iskustvo u domenu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, funkcionisanja strukture za njegovo uspješno sprovođenje i usklađivanja s pravnom tekovinom EU.

U kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, tokom izvještajnog perioda u Briselu je 8-9. IX 2015. održan **V sastanak Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku između Crne Gore i Evropske unije** i 9. XI 2015. **VIII sastanak Pododbora za poljoprivredu i ribarstvo. VIII sastanak Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku** održan je u Podgorici 17. XI 2015.

3. XI 2016. na Cetinju je održan **V sastanak Zajedničkog konsultativnog odbora između Crne Gore i Komiteta regiona Evropske unije** na kojem su razmotreni osnovni izazovi lokalnih administracija u pristupnom procesu, uključujući pitanje efikasnijeg upravljanja ljudskim resursima na lokalnom nivou.

V sastanak Odbora za stabilizaciju i pridruživanje održan je 9. XII 2015. u Podgorici.

U Strazburu je 16 – 17. XII 2015. održan **XI sastanak Parlamentarnog odbora EU i Crne Gore za stabilizaciju i pridruživanje**.

1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu

Ukupan bilans rezultata u dosadašnjem periodu podrazumijeva **22 otvorena poglavlja od čega su dva privremeno zatvorena**.

Na desetoj Međuvladinoj konferenciji održanoj u Briselu 21. XII 2015. otvoreni su pregovori u poglavljima 14 – Saobraćajna politika i 15 – Energetika.

U izvještajnom periodu u procesu pregovora realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Vlada je 3. IX 2015. usvojila Akcioni plan za ispunjavanje zahtjeva u oblasti Kohezivne politike EU.
- Vlada je 10. IX 2015. usvojila Strategiju Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 - Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika s Opštim akcionim planom i Posebnim akcionim planom.
- Skupština je 23. IX 2015. donijela Zakon o bezbjednosti hrane i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o reproduktivnom materijalu šumskog drveća, čime je zaokružen posao donošenja paketa zakona iz 12. poglavlja - Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika.
- Vlada je 17. XII 2015. usvojila Akcioni plan za usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa čl. 34 do 36 Ugovora o funkcionisanju EU (2015 – 2018).
- Vlada je 8. X 2015. usvojila i zvanično predala Pregovaračku poziciju za 15. poglavlje – Energetika.
- Vlada je 28. XII 2015. usvojila i zvanično predala Pregovaračku poziciju za 13. poglavlje – Ribarstvo.
- Održano je pet sastanaka o završnim mjerilima i to za poglavlja 16 – Porezi, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, 21 – Transevropske mreže i dva sastanka za poglavlje 28 - Zaštita potrošača i zdravlja.

Pregovaračka grupa je održala tri sjednice (10. VII, 13. X i 23. XII 2015.) na kojima je razmotreno pet pregovaračkih pozicija i četiri izvještaja o poglavlju. Kolegijum za pregovore održao je jednu sjednicu 16. XI 2015. na kojoj je razmotreno pet pregovaračkih pozicija i dva izvještaja o poglavlju. Savjet za vladavinu prava održao je sjednicu 16. X 2015.

1.2. Pregovori u 23. i 24. poglavlju

9. VII 2015. usvojen je prvi polugodišnji izvještaj o realizaciji adaptiranih akcionih planova za poglavlja 23 i 24 – četvrti po redu od početka godišnjeg izvještavanja, a prvi u smislu izvještavanja po *adaptiranim* akcionim planovima za 23. i 24. poglavlje.

Evropska komisija u ovoj oblasti napredak procjenjuje u velikoj mjeri uz pomoć ekspertske misije. U oktobru 2015. realizovano je 5 ekspertske misije u oblasti vladavine prava i to: tri u oblasti antikorupcije (o prevenciji korupcije u oblasti od posebnog rizika - lokalna samouprava, o prevenciji korupcije u oblasti od posebnog rizika – zdravstvo i o kapacitetima Specijalnog državnog tužilaštva), jedna u okviru borbe protiv trgovine ljudima i jedna misija u oblasti ljudskih prava (o pravima djeteta).

Savjet za vladavinu prava je poslednju sjednicu, na kojoj su razmatrani ostvareni rezultati i date konkretne preporuke u pravcu efikasnije realizacije obaveza iz Akcionih planova za 23. i 24. pregovaračko poglavlje, održao 16. X 2015.

2. Strateški dokumenti i izvještaji

2.1. Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) za period 2015-2018.

U cilju efikasnog praćenja stepena realizacije obaveza propisanih Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Vlada je 8. X 2015. usvojila III kvartalni Izvještaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2015 – 2018. Kad je u pitanju I kvartal, od ukupno planiranih 118 obaveza, realizovano je 116, što čini 98% realizacije. Što se tiče II kvartala, od ukupno planirane 92 obaveze, realizovane su 84, što čini 91% realizacije. Do kraja 2015, od planirane 92 obaveze u III kvartalu, sve su realizovane, što predstavlja 100% realizacije obaveza predviđenih Programom.

3. Politički dijalog s Evropskom unijom

Nastavljen je pozitivan kontinuitet u dijalogu Crne Gore s predstavnicima institucija i država članica Evropske unije:

- Predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** sastao se 7. VII 2015. s generalnim direktorom Generalnog direktorata za politiku susjedstva i pregovore o proširenju u Evropskoj komisiji **Kristijanom Danijelsonom**, koji je boravio u službenoj posjeti Crnoj Gori. K. Danijelsona su u odvojene posjete primili i potpredsjednik Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku **Duško Marković** i potpredsjednik Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem **Vujica Lazović**.
- Predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** sastao se 23. VII 2015. s poslanikom Evropskog parlamenta iz Savezne Republike Njemačke **Dejvidom Mekalisterom**.
- Predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** prisustvovao je 27. VIII 2015. Zapadno-balkanskom samitu u Beču, na poziv austrijskog kancelara **Venera**

Fajmana. Samitu su, pored domaćina i predsjednika vlada zemalja Zapadnog Balkana, učestvovali i njemačka kancelarka **Angela Merkel**, premijeri Slovenije i Hrvatske, visoka predstavnica za vanjsku politiku i bezbjednost EU **Federika Mogerini**, komesar EU za susjedsku politiku i pregovore o proširenju **Johanes Han**, kao i čelnici međunarodnih finansijskih institucija. Predsjednici vlada usvojili su na Bečkom samitu Deklaraciju koja odražava ostvareni napredak i posvećenost daljnim aktivnostima na planu regionalne saradnje u okviru Berlinskog procesa. Tokom boravka u Beču premijer Đukanović je imao odvojene susrete s komesarom za susjedsku politiku i proširenje **Johanesom Hanom** i predsjednikom Evropske Banke za obnovu i razvoj **Sumom Čakrabartijem** (EBRD).

- Predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** susreo se 13. XI 2015. u Berlinu s ministrom vanjskih poslova SR Njemačke **Frankom Valterom Štajnmajerom**.
- Predsjednik Skupštine Crne Gore **Ranko Krivokapić** susreo se 30. XI 2015, tokom zvanične posjete Briselu, sa **Johanesom Hanom**, evropskim komesarom za politiku susjedstva i pregovore o proširenju i sa belgijskim kolegom **Zigfridom Brakom**, predsjednikom Donjeg doma Parlamenta Belgije.
- Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija **Igor Lukšić** učestvovao je 5. IX 2015. na neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova država članica Evropske unije „Gimnih“ koji je održan u Luksemburgu.
- Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija **Igor Lukšić**, učestvovao je 1. X 2015. na neformalnom ministarskom sastanku zemalja članica Zapadnobalkanske šestorke koji je održan na marginama 70. zasjedanja Generalne skupštine UN-a. Sastanku je prisustvovao i evropski komesar za susjedsku politiku i proširenje **Johanes Han**.

4. Osvrt na preporuke Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje

Oktobarski protesti u Podgorici

Protesti dijela opozicionih partija održani su u septembru i oktobru 2015. Službenici Uprave policije MUP-a su, povodom protesta, preduzeli mjere i radnje iz svoje nadležnosti i nakon sprječavanja eskalacije daljeg nasilja uspostavili stabilan javni red i mir na gradskom području.

Predsjednik Skupštine Crne Gore uputio je 23. XI 2015. predsjednicima svih parlamentarnih političkih subjekata poziv da uzmu učešće u dijalogu o izgradnji povjerenja u izborni proces radi dogovora o uslovima za održavanje slobodnih izbora. Na sastanku lidera parlamentarnih političkih subjekata, održanom 1. XII 2015, sa ciljem prevazilaženja političke krize i stvaranja uslova za fer i demokratske izbore, dogovoreno je da se formira radna grupa koja će se baviti izbornim zakonodavstvom, državnim resursima i medijima. Radna grupa parlamentarnog dijaloga za pripremu slobodnih izbora počela je sa radom 4. XII i do 21. I 2016. održala je ukupno 20 sjednica na kojima su razmatrana pitanja iz oblasti implementacije izbornog zakonodavstva i kontrole upotrebe državnih resursa.

Sprovođenje izbornog zakonodavstva

Ministarstvo unutrašnjih poslova je u julu 2015. potpisalo ugovor sa austrijskom kompanijom S&T, koja se obavezala da isporuči opremu i izradi softver za elektronsku identifikaciju birača na biračkim mjestima. U pitanju je nabavka ukupno 1200 uređaja. Od novembra do januara 2016. pristigla su 3 kontigenta sa ukupno 900 uređaja, a do marta 2016. se očekuje i poslednji kontigent sa još 300 uređaja za elektronsku identifikaciju birača. Vrijednost ugovora, koji pored opreme obuhvata i softver, iznosi oko 1,5 miliona eura sa PDV-om.

Viši sud u Bijelom Polju, u februaru 2015. poništio je prvostepenu presudu pljevaljskog Osnovnog suda akterima kupovine glasova na način da je direktoru Centra za socijalni rad u Pljevljima J.A. i službeniku te institucije E.N. izrekao šest mjeseci zatvora a za ostale tražio ponavljanje postupka. Nakon ponovljenog postupka Osnovni sud u Pljevljima je donio istu uslovnu osudu, kojom je utvrđena kazna zatvora u trajanju od po 6 mjeseci i istovremeno određeno da se ista neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od dvije godine od dana pravosnažnosti presude ne izvrše novo krivično djelo. Viši sud je odbacio žalbe na ovu presudu i potvrdio je 7. X 2015.

Borba protiv korupcije

Nakon donošenja seta zakona u borbi protiv korupcije u decembru 2014. i junu 2015, u septembru 2015. je donijet Zakon o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću. Tokom 2015. donijet je i set podzakonskih akata na donijete zakone, između ostalog i akata koji se odnose na zaštitu zviždača: *Pravilnik o načinu vođenja evidencije prijavi zviždača i evidencije zahtjeva za zaštitu zviždača i Pravilnik o bližem načinu postupanja po prijavi zviždača o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije*. Ujedno su donijeti i podzakonski akti neophodni za početak rada Agencije za sprječavanje korupcije. Specijalno državno tužilaštvo počelo je s radom 3. VII 2015, trenutno ima 10 specijalnih tužilaca i u planu je popunjavanje 17 radnih mjesta tokom 2016. u skladu s Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, za šta su opredijeljena budžetska sredstva u okviru programa za tužilaštva.

Po pitanju predmeta Telekom, Specijalno državno tužilaštvo otvorilo je 17. XI 2015. istragu protiv dva lica zbog zloupotrebe službenog položaja, koja se sumnjiče da su nezakonito pribavili sebi i drugima 2.300.000 eura tokom privatizacije te nekad državne kompanije.

Prava LGBT populacije

U oblasti zaštite prava pripadnika LGBT populacije, u smislu nastavka politike pokrenute "Strategijom za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba 2013 – 2018", realizuju se godišnji akcioni planovi za njeno sprovođenje koji predviđaju realizaciju niza mjera u cilju zaštite ove društvene grupe.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je izradilo Analizu modela zakona o registrovanom partnerstvu, koja sadrži uporedni pregled pravnog regulisanja istopolnih zajednica u Danskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Holandiji, Engleskoj, Velsu,

Sloveniji i Hrvatskoj. Takođe, analiza sadrži i pregled nacionalnog zakonodavstva koje je od značaja za regulisanje predmetnog pitanja, kao i preporuke za definisanje modela zakona o registrovanom partnerstvu koji bi najbolje odgovarao crnogorskim uslovima.

13. XII održana je treća parada po redu u Podgorici. Prethodno je Savjet za zaštitu od diskriminacije, na XII sjednici održanoj 7. X 2015, razmatrao pitanje održavanja parade ponosa u Nikšiću. Tom prilikom je predstavnik Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova iznio i razloge zabrane predmetnog događaja, navodeći kao ključni razlog da nisu postojali svi bezbedonosni preduslovi za njegovo održavanje. Takođe, u diskusiji na sjednici je učestvovao i predstavnik NVO LGBT Foruma Progres koji je jedan od inicijatora održavanja parade ponosa u Nikšiću. Povodom diskusije Savjet je usvojio i Zaključak u kome je konstatovano da postoji razumijevanje između NVO LGBT Foruma Progres i Uprave policije, kao i predlog da se u neposrednoj komunikaciji i saradnji otklone sve prepreke kako bi bilo omogućeno održavanje parade ponosa u Nikšiću.

Rodna ravnopravnost

Crna Gora realizaciju politike rodne ravnopravnosti na nacionalnom planu obezbjeđuje kroz relevantni zakonodavni okvir i odgovarajuće institucionalne mehanizme. Tri prioritetne oblasti, koje se odnose na rodnu ravnopravnost, i koje su u fokusu i u agendi Vladine politike, a što je u skladu sa obavezama i postizanjem standarda EU su: politička participacija žena, borba protiv nasilja nad ženama i ekonomsko snaženje žena. Radi osiguranja primjene Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti izrađuje se Program sprovođenja za vremenski period od dvije godine. Vlada je usvojila Program sprovođenja za 2015-2016 koji sadrži područja djelovanja u kojima su određeni strateški ciljevi, mjere koje je potrebno preduzeti, nosioci aktivnosti, partneri, vremenski okvir, indikatori i potrebna finansijska sredstva za primjenu.

Crna Gora je podnijela u oktobru 2015. CEDAW komitetu II Izvještaj o primjeni Konvenciji o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW).

U skladu sa Programom rada za 2015. Vlada Crne Gore je 3. XII 2015. usvojila Smjernice za jačanje međuinstitucionalne saradnje, nevladinih organizacija i lokalnih zajednica, u cilju sprječavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Prava osoba s invaliditetom

U skladu s Akcionim planom prilagođavanja 13 prioritetnih javnih objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom, od pet objekata koji su opredijeljeni za realizaciju 2015. u potpunosti su završena četiri objekta i to: Skupština Crne Gore u Podgorici (I faza), Poreska uprava – Područna jedinica Podgorica, Dom zdravlja “Dr Niko Labović” u Beranama (I faza) - služba izabranog doktora za žene i Dom zdravlja u Pljevljima, zgrada laboratorije i rentgena, dok su radovi na objektu Centra za socijalni rad u Podgorici

u završnoj fazi.

Za nastavak realizacije Akcionog plana, u okviru raspoloživih sredstava u 2015. raspisani su tenderi za izbor najpovoljnijeg izvođača radova za četiri objekta i to: Republički fond za zdravstveno osiguranje u Podgorici, Osnovni sud u Podgorici, Ekonomski fakultet u Podgorici i JZU Opšta bolnica u Nikšiću. U 2016. očekuje se kompletan završetak radova na objektu Centra za socijalni rad u Podgorici, dok su tenderske procedure za izbor najpovoljnijeg izvođača radova za četiri naprijed navedena objekta u toku.

Zgrada Skupštine Crne Gore je od novembra 2015. pristupačna licima smanjene pokretljivosti. Naime, u junu 2015. sprovedena je tenderska procedura za izbor izvođača radova po Projektu za prilagođavanje zgrade Skupštine radi pristupa licima smanjene pokretljivosti, od strane Direkcije za javne radove, nakon čega je potpisan ugovor sa izabranom firmom.

Od jula do novembra završene su sve aktivnosti predviđene prvom fazom projekta (nabavka i ugradnja kosopodizne platforme, kojom je obezbijeđen pristup prizemlju, prvom i drugom spratu zgrade, nabavka vertikalnopodizne platforme za pristup plenarnoj sali i završeni su radovi na izgradnji toaleta za potrebe osoba sa invaliditetom.

Pored toga, Skupština Crne Gore nastoji da internet stranice učini pristupačnim i jednostavnim za korišćenje najširoj javnosti. Rukovođena tim ciljem, slijepim i slabovidim osobama omogućila je pristup svom internet sajtu, tako što je njegov raspored prilagodila popularnim softverima za čitanje. Pristupačnost sajtu Skupštine Crne Gore vodi se Smjernicama za osiguravanje pristupačnosti mrežnim sadržajima 1.0, Svjetskog mrežnog konzorcijuma (W3C). Njegova funkcionalnost bazira se na saradnji sa autorima sadržaja, programerima i udruženjima lica sa invaliditetom, kako bi u najvećoj mjeri ispunio AA standarde.

U dijelu obrazovanja, u skladu sa članom 70 stav 4 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list CG“, broj 44/14) studenti sa invaliditetom oslobađaju se plaćanja školarine. Shodno članu 90 stav 5 Zakona, student sa invaliditetom ima pravo da polaže ispit na način prilagođen njegovim obrazovnim potrebama u skladu sa statutom ustanove. Pri upisu na studijski program za lica sa invaliditetom sprovodi se princip afirmativne akcije (član 93 Zakona o visokom obrazovanju). U slučajevima kada je broj kvalifikovanih kandidata za upis veći od broja javno finansiranih mjesta na bilo kojem studijskom programu, kandidati se mogu upisati na mjesta za koja se plaća školarina, na osnovu kriterijuma iz člana 93 ovog Zakona, do broja utvrđenog u konkursu. Izuzetno, ukoliko je kandidat lice sa invaliditetom sprovodi se princip afirmativne akcije, član 99 Zakona. U ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori je u školskoj 2015/16 godini upisano 95 studenata s invaliditetom. Prema podacima kojima raspolažemo, 26 studenata/-kinja koristi smještaj u studentskim domovima, kredit prima njih 16, državnu stipendiju 1 i opštinsku 2 studenta/-kinje.

Status zaštite područja ulcinjske Solane

Povodom aktuelne situacije na Solani, koja je pokrenula čitav niz reakcija domaće i inostrane javnosti, Vlada Crne Gore je 28. V 2015. usvojila Informaciju o značaju Solane kao smaragdno područja u Crnoj Gori posebne biološke i prirodne vrijednosti i u zaključcima opredijelila potreban izvor nedostajućih sredstava od 80.000 EUR kako bi stanje s infrastrukturom bilo sanirano i na taj način se spriječila dalja degradacija biodiverziteta na ovom području.

Do sada je izvršena kompletna rekonstrukcija na pumpnom postrojenju Đerane, kao i uvođenje potpuno nove elektro opreme i transformatora, kao i građevinski radovi na obezbjeđenju objekata za sve elektro sisteme. Pumpe su 10. VII 2015. stavljene u funkciju.

Tokom jula 2015. raspisan je konkurs za davanje u zakup imovine Solane, na koji se javilo Javno preduzeće Nacionalni parkovi Crne Gore. Krajem avgusta (24. VIII 2015.) sklopljen je Ugovor o zakupu na godinu dana između AD Solana „Bajo Sekulić” u stečaju i Javnog preduzeća Nacionalni parkovi Crne Gore. Kako je planirano ugovorom, mjere zaštite će se odnositi na 2/3 područja Solane, dok će se kroz promociju i razvoj turističke ponude na bazi prirodnih potencijala omogućiti dodatna valorizacija zakupljene imovine. Takođe, ugovorom je precizirano da ukoliko JP Nacionalni parkovi pronađu partnera za proizvodnju soli ili razvoj drugih komplementarnih djelatnosti u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom, posebnim ugovorom se može dati dio imovine Solane neophodan za odvijanje procesa proizvodnje soli.

Vlada je krajem avgusta 2015. usvojila Informaciju o daljim aktivnostima na Solani i obavezala se da iz tekuće budžetske rezerve obezbijedi 317.000 EUR za dalje aktivnosti na Solani (za zakup i upravljanje od strane JP Nacionalni parkovi i sanaciju preostalih pumpi). Do sada je, iz raspoloživog budžeta, plaćeno 10.000 EUR za podmirivanje duga za struju nastalog tokom postupka stečaja (od 22.064 EUR ukupnog dugovanja), 15.000 EUR za nabavku pumpnih postrojenja i elektroinstalacije, 35.000 EUR za njihovo monitiranje i 7.000 EUR za građevinske radove.

JP Nacionalni parkovi je 17. IX 2015. osnovalo Savjetodavno tijelo, koje od sedam članova ima dva predstavnika nevladinog sektora (CZIP i NVO “Zeleni korak” iz Ulcinja), ostali predstavnici su iz: Ministarstva održivog razvoja i turizma, Agencije za zaštitu životne sredine, opštine Ulcinj, JP Nacionalni parkovi Crne Gore i TO opštine Ulcinj. Do sada su održane dvije sjednice Savjetodavnog tijela, uz prisustvo predstavnika Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori. Na drugoj sjednici Savjetodavnog tijela, JP je predstavilo Nacrt programa upravljanja Solanom za period od godinu dana (Nacrt programa rada) koji je obuhvatio sve aktivnosti vezane za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti, turizam, rekreaciju, kao i promociju i marketing.

MORT se, u daljim naporima za očuvanje Solane, obratilo Njemačkoj razvojnoj banci (KfW) sa predlogom za saradnju u dijelu podrške za obnavljanje preostale infrastrukture na Solani i realizaciju Plana upravljanja zaštićenim područjem, za šta aproksimativna procjena troškova iznosi oko 5.000.000 EUR.

JP Nacionalni parkovi je već organizovalo službu stručne zaštite za Ulcinjsku solanu koja vrši nadzor nad cjelokupnom teritorijom Solane. Nacrtom programa upravljanja Solanom, JP NP je predvidjelo da do kraja I kvartala 2016. uradi ekspertsku studiju o mogućnosti proizvodnje soli sa biznis planom.

Profesionalizacija državne uprave

Vlada je jula 2015. formirala Međuresornu radnu grupu za izradu Strategije reforme javne uprave za period 2016 – 2020, koja će predstavljati sveobuhvatni strateški dokument za uspostavljanje efikasnije državne uprave i lokalnih samouprava, usmjerenih na potrebe građana i privrede. Ciljevi reforme javne uprave definisani Strategijom su: organizacija i odgovornost u sistemu javne uprave; pružanje usluga; službenički sistem i upravljanje ljudskim resursima; razvoj i koordinacija javnih politika; upravljanje javnim finansijama; posebna pitanja sistema lokalne samouprave; strateško upravljanje procesom reforme javne uprave i finansijska održivost.

Za razliku od prethodne Strategije reforme javne uprave za period 2011 – 2015. (AURUM), novi strateški okvir će imati jasne indikatore uspjeha na osnovu kojih će biti moguće pratiti njegovo sprovođenje, kao i stepen uspješnosti procesa reforme. Uporedno sa Strategijom donosi se i Akcioni plan koji detaljno opisuje aktivnosti neophodne za dostizanje ciljeva predviđenih Strategijom, procjenu njihovih troškova, kao i izvor finansiranja.

Unapređenje položaja romske populacije

U pogledu **zapošljavanja romske populacije**, na dan 31. XII 2015, na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore nalazila su se 1542 lica koja su se izjasnila kao pripadnici populacije Roma i Egipćana, od kojih žena 670 (43,45%). U periodu 01. I 2015. – 31. XII 2015. u programe aktivne politike zapošljavanja uključeno je 40 pripadnika populacije Roma i Egipćana.¹ Od ukupnog broja uključenih, 13 je žena (32,50%). U ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti ova populacija, na isti dan, učestvuje sa 3,87%.

U periodu od 01. I 2015. – 31. XII 2015. u evidenciju Zavoda za zapošljavanje prijavilo se 135 lica koja su se deklarirala kao Romi i Egipćani, od čega 49,62% žena.²

Na **sezonskim poslovima**, u periodu 01. I 2015. – 31. XII 2015³, angažovano je 22 lica romske i egipćanske populacije (sedam žena ili 31,81%) sledeće starosne strukture:

¹ Statistički obuhvaćena kalendarska godina

² Statistički obuhvaćena kalendarska godina

³ Statistički obuhvaćena kalendarska godina

15-25 godina starosti - osam lica (dvije žene); 26-35 godina starosti - osam lica (dvije žene); 46-55 godina starosti - šest lica (tri žena).

U dijelu **zdravstvene zaštite romske populacije**, normativni okvir za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu, uopšteno, definisan je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom o zdravstvenom osiguranju, Zakonom o pravima pacijenata, podzakonskim aktima donijetim u skladu sa Zakonom, kao i drugim propisima čija su osnova navedeni zakoni, a odnose se na sektor zdravstvenih politika. U zdravstvenom sistemu ne vode se posebne evidencije zasnovane na etičkoj, nacionalnoj ili nekoj drugoj pripadnosti korisnika zdravstvene zaštite.

U periodu od ustanovljavanja Kampa I i Kampa II, u Podgorici se pruža zdravstvena zaštita odraslima i djeci u ambulanti u kojoj dva sata dnevno rade doktori za odrasle i za djecu, a van tog perioda pripadnici romske i egipćanske populacije mogu ostvariti zdravstvenu zaštitu u Domovima zdravlja u Podgorici, na svim lokacijama. U zdravstvenim ustanovama za pripadnike romske i egipćanske populacije, zbog jezičkih barijera, obezbijedeni su tumači u slučaju potrebe za komunikaciju za dobijanje zdravstvenih usluga. Vakcinacija djece pripadnika romske i egipćanske populacije, koji nemaju svog izabranog pedijatra i koji ne idu u školu, sprovodi se u naseljima u kojima je obezbijeden kolektivni smještaj za pripadnike ove populacije. U tom smislu Institut za javno zdravlje organizuje povremene kampanje za vakcinaciju romske i egipćanske djece na Koniku što rezultira visokim procentom pokrivenosti (za pojedine bolesti i do 98%).

U dijelu **predškolskog obrazovanja romske djece**, u skladu sa planovima u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja realizovana je aktivnost pripremnih vrtića i za školsku 2014/2015 ukupno je 108 djece romske i egipćanske populacije bilo obuhvaćeno ovom aktivnošću.

Od školske 2014/2015, osim učenika/-ca I razreda, **osnovne škole** uključene u program, primaju i djecu po završenom IV razredu u područnoj školi, što u prosjeku, po generaciji iznosi 50 učenika/-ca. Segregisano područno odjeljenje škole se postepeno gasi, tako da u tekućoj školskoj 2015/2016 funkcionišu samo dva odjeljenja IV razreda, a očekivanja su da od školske 2016/2017 sva djeca budu integrisana u gradskim školama. Važno je istaći da u okviru samog programa desegregacije, od školske 2015/2016 skoro 300 djece koristi prevoz obezbijeden od strane Ministarstva prosvjete (do jedne od šest osnovnih škola uključenih u program), uz podršku profesionalnih RE medijatora/medijatorki – asistenata/asistentkinja. Stoga se i broj djece koja su uključena u ovaj projekat povećao sa 62 upisane djece u školskoj 2013/2014, preko 172 djece u školskoj 2014/2015, na 225 u školskoj 2015/2016. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je obezbijedilo besplatne udžbenike za svu romsku i egipćansku djecu za I ciklus osnovnog obrazovanja.

U okviru **programa tutorstva** realizovana je i aktivnost na određivaju tutora za učenike/-ce **srednjih škola**. Ukupno je bilo angažovano 25 tutora za 21 učenika/-cu. Selekcija tutora realizovana je kroz komunikaciju mentora, učenika i profesora u

školi. Neki od učenika/-ca nijesu željeli da prihvate tutorsku podršku, tako da su tutori dodijeljeni onima koji su izrazili zainteresovanost. Sa realizacijom tutorskih časova započeto je polovinom marta i svi učenici korisnici programa tutorstva uspjeli su da poprave ocjene i uspješno završe razred. U školskoj 2015/2016, u program stipendiranja je uključeno ukupno 76 učenika/-ca koji pohađaju nastavu u 21 srednjoj školi u Crnoj Gori. Od ukupnog broja djevojaka je 35, dok je muškaraca 41 učenik. Ove školske godine po prvi put u program stipendiranja je ušlo 28 učenika/-ca. U prvi razred je prvi put upisano 24 učenika/-ce.

U akademskoj 2015/2016 na **fakultetima** u Crnoj Gori nastavu pohađa ukupno 20 studenata. Oni pohađaju nastavu na 5 fakulteta.

Kada je u pitanju **eliminacija svih oblika diskriminacije nad ženama i djevojčicama romske i egipćanske populacije**, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je, u skladu sa Akcionim planom za Poglavlje 23 i Akcionim planom za implementaciju Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012 -2016 za 2015, organizovalo, u skoro svim crnogorskim gradovima u kojima žive pripadnici RE populacije, edukacije roditelja, djece, RE aktivistkinja, službenika/-ca državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici i maloljetničkih prisilnih brakova među romskom populacijom. Ove aktivnosti su realizovane u saradnji sa MUP-om, odnosno Upravom policije i NVO sektorom, konkretno „Centrom za romske inicijative“ iz Nikšića

U domenu **stanovanja Roma**, u okviru *Regionalnog stambenog programa* završena je selekcija korisnika za Nikšić, a završetak izgradnje zgrade se očekuje u maju 2016. Kada je u pitanju projekat izgradnje 120 stambenih jedinica u Podgorici sproveden je postupak javnih nabavki, i izabran izvođač radova i nadzor. U okviru *IPA I* završeni su radovi na 5 objekata, izvršena selekcija korisnika i 23. XII 2015. su uručeni ključevi budućim korisnicima.

4. Dokumenti Evropske unije o napretku Crne Gore u pristupnom procesu

Vlada Crne Gore je 3. IX 2015. usvojila **Prilog Izvještaju Evropske komisije o napretku za period od 1. IV - 1. IX 2015.** i dostavila ga Evropskoj komisiji u interesu redovnog izvještavanja Evropske komisije o aktivnostima koje se, shodno definisanim obavezama i rokovima, preduzimaju u pristupnom procesu.

Evropska komisija je 10. XI 2015. objavila **Izvještaj o Crnoj Gori za 2015.**⁴ Ove godine je prvi put po novoj metodologiji urađena uporedna procjena za zemlje Zapadnog Balkana i Tursku za nekoliko podoblasti: pravosuđe, sloboda izražavanja, borba protiv korupcije, borba protiv organizovanog kriminala, javna uprava, ekonomski kriterijumi i poglavlja 5 - Javne nabavke, 18 - Statistika i 32 - Finansijska kontrola.

Izvještaj konstatuje da je Crna Gora ostvarila napredak, kako u dijelu ispunjavanja političkih i ekonomskih kriterijuma za članstvo u EU, tako i u pogledu sposobnosti

⁴ Novi naziv za raniji Izvještaj o napretku Crne Gore

preuzimanja obaveza iz članstva u 33 pregovaračka poglavlja. U **političkim kriterijumima**, konstatuje se donošenje novog izbornog zakonodavstva, uz ukazivanje na potrebu njegove pune primjene s posebnim osvrtom na elektronsku registraciju birača. Pravosudni sistem je umjereno spreman, budući da je donijet normativni okvir koji je usklađen sa standardima EU. U daljim aktivnostima akcenat mora biti na efikasnoj primjeni usvojenih propisa. Kada je riječ o borbi protiv korupcije, ostvaren je određeni napredak, s tim da se očekuje dalji napredak u bilansu ostvarenih rezultata. Po pitanju ljudskih prava konstatuje se da je uspostavljen normativni okvir usklađen sa svim standardima, ali da postoje problemi u primjeni. U dijelu **ekonomskih kriterijuma** konstatuje se da je Crna Gora umjereno spremna za funkcionisanje tržišne ekonomije. Konstatovan je napredak u fiskalnoj konsolidaciji i unapređenju poslovnog ambijenta. Kada je riječ o spremnosti preuzimanja obaveza iz članstva, po poglavljima pravne tekovine, konstatuje se horizontalan napredak u okviru svih poglavlja. U dvije kategorije mjerenja napretka (a. Opšta spremnost; b. Napredak u proteklih 12 mjeseci) Crna Gora je zabilježila primjetan napredak:

U kategoriji opšte spremnosti, kojom se procjenjuje opšta pripremljenost kandidata za obaveze koje proizilaze iz punopravnog članstva, jedno poglavlje je dobilo ocjenu veoma napredne spremnosti za članstvo (7); četiri poglavlja ocjenu dobrog nivoa spremnosti za članstvo (25, 26, 30 i 31); 20 poglavlja ocijenjena su kao umjereno spremna za članstvo (1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 29 i 32), četiri poglavlja s određenim nivoom spremnosti za članstvo (11, 12, 18 i 19), a četiri poglavlja s ranom fazom spremnosti za članstvo (2, 13, 27 i 33).

U kategoriji napretka ostvarenog u poslednjih 12 mjeseci dobar napredak je ostvarilo šest poglavlja (1, 5, 11, 13, 22 i 32), 26 poglavlja je ocijenjeno određenim napretkom (3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 i 33), dok je jedno poglavlje označeno kao poglavlje u kojem nema napretka (2).

Zaključak

Crna Gora je u izvještajnom periodu postigla evidentan napredak u sprovođenju obaveza iz pristupnog procesa, potvrđen poslednjim Izvještajem o Crnoj Gori za 2015. Evropske komisije. Iako se metodologija u izvještavanju Evropske komisije izmijenila (uvođenjem stepenovanja spremnosti za članstvo i ocjene godišnjeg napretka), može se konstatovati da je, u odnosu na prethodnu godinu, 13 pregovaračkih poglavlja ocijenjeno bolje u obje kategorije, dok je 17 poglavlja nastavilo s istim napretkom.

U daljem toku pristupnog procesa očekuje se nastavak dosadašnje dinamike pristupnog procesa - u utvrđenim rokovima i sa naglašenom odgovornošću u sprovođenju obaveza iz pristupne agende. Neposredni interes Crne Gore u pristupnom procesu ostaje otvaranje preostalih poglavlja pravne tekovine, efikasnija primjena uspostavljenog legislativnog okvira u pojedinim poglavljima pravne tekovine, kao i jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta u

interesu povećanja efikasnosti državne administracije u procesu pristupanja. Cilj ostaje i dalje jačanje koordinacije i saradnje institucija i ostalih relevantnih aktera uključenih u realizaciju obaveza iz pristupnog procesa, shodno Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2015 – 2018, u pravcu dalje afirmacije procesa pristupanja Evropskoj uniji, uz prepoznavanje i prevazilaženje evidentnih izazova i predan rad u pravcu postizanja konkretnih rezultata u oblastima od ključnog značaja za ukupan uspjeh pregovaračkog procesa.